

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

708

Szerző: *Fegyő A. Entre*

Cím:

A lengyel plakátművészet kiállítása az Iparművészeti Múzeumban

Fo

hatodik kötet
1950. 1. 12.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely:

Iparműv. Múzeum

Idő:

1950. v.

Személy:

Helyszám:

Alig néhány hónap mult el azóta, hogy megismerkedtünk a szovjet grafikai művészet kimagasló alkotásaival, pár nappal ezelőtt beszámoltunk a baráti Csehszlovák Köztársaság képzőművészeti kiállításának nagy sikeréről, most pedig a népi demokratikus Lengyelország plakátművészetét ismerhetik meg a magyar dolgozók széles tömegei. Ez a kiállítás is újabb lépés azon az úton, amely egymás eredményeinek, problémáinak megismerését, népeink baráti kapcsolatainak elmélyítését szolgálja.

A kiállítás megmutatja, hogy a nagy Szovjetunió példamutatása a képzőművészet terén is termékenyítőleg hat a népi demokráciák országainak művészetére, elősegíti a burzsoá formalizmus felszámolását és irányt mutat a szocialista-realista művészet megteremtéséhez. A plakátművészet a kapitalista országokban szorosan összekapcsolódik a kereskedelmi árucikkek propagálásával, a profitért folyó harc, a kíméletlen konkurrencia egyik fegyvere. A forradalmi munkáspártok felismerték a művészi plakát felhasználásának elsőrendű politikai jelentőségét, azt, hogy a plakát is segíthet abban, hogy harcra hívják, csatasorba állítsák a munkásosztályt a tőkés kizsákmányolás ellen. A Nagy Októberi Forradalom óta igen jelentős szerepet tölt be a plakátművészet a Szovjetunióban. A sztálini ötvenes tervek népszerűsítésében, a külső és belső ellenség leleplezésében, a Nagy Honvédő Háborúban, az ipar és mezőgazdaság eredményeinek ábrázolásában a szovjet szocialista-realista plakátművészet egygyorrot a szovjet nép munkájával, harcaival. A szovjet művészek példáját követi a népi demokráciák, így Lengyelország plakátművésze is.

Mit ábrázolnak, milyen eszmei tartalmat fejeznek ki a lengyel plakátművészek alkotásai? Egy mondatlall felelhetünk: az új, szabad, a

szocializmust építő Lengyelország életét. Szinte megelevenedik előttünk a lengyel nép utóbbi hat évének története ezen a kiállításon. Látjuk azt, honnan, milyen szenvedésekkel teli multból, milyen romokból indult el felfelé ivelő útján az új Lengyelország. A lengyel nép történetének legtragikusabb időszakát, a német fasiszta megszállók és tömeggyilkosok embertelenségét mutatja be a lengyelek legkiválóbb grafikus művészeinek, Trepkowski Tadeusznak, „Az utolsó álmom” című filmhez készült plakátja. A plakát háttérét az auschwitzi haláltábor deportáltjainak csíkos darócruhája adja, rajta az áldozat tábori száma látható, előtte egy virágzásban pompázó vörös székfű — száran derékbatörve — s árnyéka a háttérre vetődik. Ugyanehez a filmhez készített plakátot Szalas Roman, amelyen véres, meztelen emberi lábnyomok a távolban vértengerré nőnek. A vér, a könny, a szenvedés tengeréből emelkedett fel a Szovjetunió felszabadította Lengyelország — erről tesznek tanúságot ezek a plakátok.

A többi plakátokon már a felszabadult lengyel nép optimizmusát, a rombadöntött ország újjáépítését láthatjuk. Zakrewski Włodzimierz „Kezdjük a hatéves tervet” című plakátján egy öntudatos munkás és egy dolgozó paraszt alakja látható, akik magabiztosan tekintenek előre a jövőbe. Ugyancsak a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetségének megerősítését példázza Krajewski Juljusz szépen

megfestett plakátja is. A hatéves terv, a szocializmus alapjainak lerakása kifejezően jut érvényre Srokowski Jerzy plakátján, ahol egy üllőre állított 6-os szám beszédesen jelképezi a plakát

tartalmát és címét: „A hatéves tervet kovácsoljuk”. Nagy erővel húzza alá több plakát a lengyel munkáspártok egyesülésének politikai fontosságát. Trepkowski Tadeusz „Munkáspártok egyesülése” című plakátján egy hatalmas kalapácsot ábrázol, amelynek tejetén a lengyel nép szabadságát jelképező büszke fehér sas ül. Számos kitűnő alkotás tömören és érthetően mutatja meg a lengyel népi demokrácia erejét és szilárdságát az imperialista háborús uszítók elleni harcban. Ezek között Sloczynski vörös zászlót és kemény, erőt sugározó kalapácsot ábrázoló plakátja nagyon kifejező. A békéért folyó harc növekvő lendületéről Zakrewski W. és Pirotte J. plakátjai számolnak be. Zamecznik Wojciech a moszkvai lengyel ipari kiállításra készülő plakátján a szovjet-lengyel barátság erejét ábrázolja, ezt fejezi ki Zakrewski Włodzimierz egyik műve is, amelyen a moszkvai Vörös-tér és a varsói Széles-út művészi ábrázolásával a lengyel nép háláját fejezi ki ennek a gigantikus útnak szovjet segítséggel való megépítéséért.

A magyar plakátművészet számára is oly tanulságos kiállításon különösen fel kell hívni a figyelmet a lengyel filmplakátok magas művészi színvonalára, amelyek semmiben sem maradnak mögöttes a tartalmukban más irányú alkotásoknak. Ez különösen azért jelentős számunkra, mert nálunk a filmplakát eléggé mostohagyermek plakátművészetünknek. Két szép filmplakátját látjuk a kiállításon Gronowski Tadeusznak, a lengyel plakátművészet úttörőjének, aki ezek mellett még három másik plakátjával is szerepel. Plakátjain az ötletekben való gazdag-

ság a kivitelezés nagy művészi felkészültségével párosul. Jólleső örömmel említhetjük meg a „Talpalatnyi föld” szép filmplakátját, amelyet Mucharski Jan igen kifejezően és kitűnően oldott meg. A filmnek azt a jelenetét ábrázolja, amikor Góz Józka magáépítette kezdetleges öntözőkútjából a szikkadt földet kevéske vízzel öntözi. Rendkívül jellemző a színházi plakátok ötletessége és humorban bővelkedő gazdagsága. Ki kell emelni Karolak Jerzy és Tomaszewki Henryk Chopin-plakátjait is.

A lengyel plakátművészet nemzeti jellegének megteremtéséhez felhasználja a színpompás és fantáziadús népművészeti elemeket is. Különösen szerencsésen alkalmazták ezeket azoknál a plakátoknál, amelyeket a lengyel színdarabokhoz festettek: ilyen Chomicz Witold: „Krakói napok” és Daszewski Władysław „Krakowiak és góralok” című, Bogulawski színművész készült plakátja.

A lengyel plakátművészet magas művészi színvonalon áll. Formákban gazdag és változatos, eszmei tartalmának emelkedettsége, tömörsége, a képzetársítás közérthetősége, a színek finom összehangolása nemzetközi viszonylatban is előkelő helyet biztosít a lengyel plakátművészek számára. A lengyel művészek tudatában vannak annak, hogy a népi demokráciában a plakát minden dolgozóhoz szól, lelkesítő tartalmával segíti a szocializmus építését. A lengyel plakátművészet együtt halad a szocialista farsadalom felépítésén munkálkodó lengyel dolgozók millióival. Erről győz meg ez a magasszínvonalú kiállítás, amely a lengyel és a magyar nép barátságának újabb bizonyítéka, egymás iránti megbecsülésének és szeretetének kifejezője.

Fegyő A. Entre